

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(นางสาวภคมน หนูนอนันต์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
ประธานวินิจฉัยไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้

- (๑) แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามเพื่อกำหนดบทนิยามคำว่า “คุกคามทางเพศ” (เพิ่มมาตรา ๑ (๑๙))
- (๒) แก้ไขเพิ่มเติมวิธีการเพื่อความปลอดภัยเพื่อกำหนดให้คำสั่งงดเว้นการกระทำการเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยอีกวิธีการหนึ่ง (เพิ่มมาตรา ๓๙ (๖))
- (๓) เพิ่มกรณีศาลมีอำนาจกำหนดคำสั่งงดเว้นการกระทำการ (เพิ่มมาตรา ๔๑/๑)
- (๔) แก้ไขเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับเพศเพื่อเพิ่มความผิดฐานการคุกคามทางเพศ (เพิ่มมาตรา ๒๗๙/๑ และมาตรา ๒๗๙/๒)
- (๕) แก้ไขเพิ่มเติมความผิดลหุโทษเพื่อเพิ่มอัตราโทษกรณีความผิดที่กระทำต่อผู้อื่นอันเป็นการรังแก ช่มเหง คุกคามหรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ หรือการกระทำนั้นได้กระทำในที่สาธารณะหรือต่อหน้าธารกำนัล (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๙๗)

เหตุผล

เนื่องจากสถานการณ์ความรุนแรงและภัยคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสังคม ง่ายและเกิดขึ้นมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งนำไปสู่การกระทำความผิดทางเพศในลักษณะอื่น ๆ ด้วยกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ เป็นเพียงความผิดลหุโทษและมีโทษสูงสุดเพียงการระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับเท่านั้น และบทบัญญัตินี้เป็นการกำหนดไว้อย่างกว้าง ขาดความชัดเจนและไม่สามารถนำมาใช้ในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง ทำให้ไม่สามารถคุ้มครองประชาชนซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการถูกคุกคามทางเพศได้อีกทั้งเมื่อผู้เสียหายเหล่านี้จะฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อเรียกค่าเสียหายด้วยตนเองยาก และบทบัญญัติ ลักษณะพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำโดยการสัมผัสทางกายเพียงอย่างเดียว แต่ไม่รวมถึงการคุกคามทางเพศด้วยวิธีการอื่น จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งปัญหาการคุกคามทางเพศ (Sexual Harassment) ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งของการสร้างความรุนแรงทางเพศ และเป็นจุดเริ่มต้นของการกระทำผิดทางเพศอันนำไปสู่ปัญหาข่มขืนกระทำชำเราหรือปัญหาอนาจารและความผิดเกี่ยวกับเพศอื่น ๆ ที่ร้ายแรงตามมา ภายใต้สิทธิความเป็นธรรมทางเพศ การคุกคามทางเพศถือเป็นปัญหาอีกรูปแบบหนึ่งของการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ และเป็นปัญหาทางด้านสิทธิมนุษยชนที่สามารถเกิดขึ้นได้กับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ในทุก ๆ ที่ ทุกเวลาในสังคม และเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้ถูกกระทำเป็นอย่างมาก จึงต้องตรากฎหมายขึ้นให้ได้มาตรฐานและสอดคล้องกับแนวทางป้องกันปัญหาทางเพศในสังคม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อกำหนดการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศและบทกำหนดโทษ รวมทั้งวิธีการเพื่อความปลอดภัย ให้ได้มาตรฐานและสอดคล้องกับแนวทางป้องกันปัญหาทางเพศในสังคม อันจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหา การคุกคามทางเพศ การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในสถานการณ์ ปัจจุบัน ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๑๙) ของมาตรา ๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

“ (๑๙) “คุกคามทางเพศ” หมายความว่า เป็นการกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ หรือการกระทำอันไม่พึงปรารถนาทางเพศ โดยการร้องขอที่ไม่พึงปรารถนาเพื่อความต้องการทางเพศต่อผู้ถูกคุกคาม หรือการรังแก ข่มเหง หรือการกระทำอื่นที่ไม่พึงปรารถนาอันเกี่ยวกับเรื่องทางเพศ

ที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกคุกคาม ซึ่งในสถานการณ์นั้น ๆ บุคคลทั่วไปอาจคาดหมายได้ว่า เป็นการคุกคามผู้ถูกระทำ ทำให้ผู้ถูกระทำอับอาย เสื่อมเสียเกียรติ หรือทำให้ผู้ถูกระทำกลัว”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๖) ของมาตรา ๓๙ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

“(๖) คำสั่งงดเว้นการกระทำการ”

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๔๑/๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

“มาตรา ๔๑/๑ หากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความจำเป็นในการที่จะคุ้มครองผู้อื่นจากการถูกคุกคาม รบกวน ช่มชู้ สร้างความเดือดร้อนรำคาญโดยการกระทำของผู้ถูกฟ้อง ศาลอาจสั่งห้ามผู้นั้นไม่ให้กระทำการใด ๆ ตามที่ระบุไว้ในคำสั่ง ภายในระยะเวลาที่กำหนด”

มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๒๗๙/๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

“มาตรา ๒๗๙/๑ ผู้ใดกระทำความผิดใด ๆ ต่อผู้อื่น อันเป็นการคุกคามทางเพศ โดยเป็นการแสดงออกทางวาจา ทางกริยาท่าทาง หรือการสัมผัสทางร่างกาย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือทำให้รู้สึกไม่พึงปรารถนา และไม่ต้องการด้อยค่าเสื่อมเสียเกียรติหรือถูกรังเกียจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

กรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกระทำการคุกคามทางเพศในกรณี

(๑) กระทำการคุกคามทางเพศโดยการเฝ้าติดตาม

(๒) กระทำการคุกคามทางเพศโดยกระทำกับเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปี

(๓) กระทำการคุกคามทางเพศโดยการอาศัยความไว้วางใจหรือสภาพของผู้ถูกระทำ หรือตำแหน่งหน้าที่ อาศัยเหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจเหนือผู้ถูกระทำ อันเนื่องจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือ หรือความรับผิดชอบของผู้กระทำในการประพฤติผิดทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา ๗ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๒๗๙/๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

“มาตรา ๒๗๙/๒ ผู้ใดโดยเจตนากระทำความผิดใด ๆ อันเป็นคุกคามทางเพศ การรังแก ช่มชู้ ช่มชู้ คุกคามหรือรบกวนทางเพศ ผ่านช่องทางการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นหวาดกลัว หรือรู้สึกถูกคุกคาม ถูกช่มชู้ หรือเกิดความกังวลใจ เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง ได้รับความอับอาย หรือความเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

การทำความผิดใด ๆ อีกในระหว่างการคุมประพฤติ ในระหว่างรอกำหนดโทษหรือรอการลงโทษ หรือในระหว่างการปล่อยตัวชั่วคราว ในระหว่างรอการอุทธรณ์หรือฎีกา หรือเป็นการกระทำของบุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๗๙/๑ และมาตรานี้ และได้กระทำความผิดใด ๆ อีกในระหว่าง ที่ต้องรับโทษอยู่ หรือภายในเวลาห้าปีนับแต่พ้นโทษผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเพิ่มขึ้นสองเท่า

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๙๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๙๗ ผู้ใดกระทำความผิดประการใด ๆ ต่อผู้อื่น อันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำในที่สาธารณะสถานหรือต่อหน้าธารกำนัล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

.....

.....

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

เนื่องจากสถานการณ์ความรุนแรงและภัยคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสังคม กว้างและเกิดขึ้นมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งนำไปสู่การกระทำความผิดทางเพศในลักษณะอื่น ๆ ด้วยกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ เป็นเพียงความผิดลหุโทษและมีโทษสูงสุดเพียงการระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับเท่านั้น และบทบัญญัตินี้เป็นการกำหนดไว้อย่างกว้าง ขาดความชัดเจนและไม่สามารถนำมาใช้ในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง ทำให้ไม่สามารถคุ้มครองประชาชนซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการถูกคุกคามทางเพศได้ อีกทั้งเมื่อผู้เสียหายเหล่านี้จะฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อเรียกค่าเสียหายด้วยตนเองยาก และบทบัญญัติ ลักษณะพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำโดยการสัมผัสทางกายเพียงอย่างเดียว แต่ไม่รวมถึงการคุกคามทางเพศด้วยวิธีการอื่น จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งปัญหาการคุกคามทางเพศ (Sexual Harassment) ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งของการสร้างความรุนแรงทางเพศ และเป็นจุดเริ่มต้นของการกระทำความผิดทางเพศอันนำไปสู่ปัญหาข่มขืนกระทำชำเราหรือปัญหาอนาจารและความผิดเกี่ยวกับเพศอื่น ๆ ที่ร้ายแรงตามมา ภายใต้สิทธิความเป็นธรรมทางเพศ การคุกคามทางเพศถือเป็นปัญหาอีกรูปแบบหนึ่งของการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ และเป็นปัญหาทางด้านสิทธิมนุษยชนที่สามารถเกิดขึ้นได้กับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ในทุก ๆ ที่ ทุกเวลาในสังคม และเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้ถูกกระทำเป็นอย่างมาก จึงต้องตรากฎหมายขึ้นให้ได้มาตรฐานและสอดคล้องกับแนวทางป้องกันปัญหาทางเพศในสังคม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ดังต่อไปนี้

๒.๑ กำหนดบทนิยามคำว่า “คุกคามทางเพศ” หมายความว่า การกระทำอันไม่พึงปรารถนาทางเพศ การร้องขอที่ไม่พึงปรารถนาเพื่อความต้องการทางเพศต่อผู้ถูกคุกคาม หรือการกระทำอื่นที่ไม่พึงปรารถนาอันเกี่ยวกับเรื่องทางเพศที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกคุกคามซึ่งในสถานการณ์นั้น ๆ บุคคลทั่วไปอาจคาดหมายได้ว่า เป็นการคุกคามผู้ถูกกระทำ ทำให้ผู้ถูกกระทำ อับอาย เสื่อมเสียเกียรติ หรือ ทำให้ผู้ถูกกระทำกลัว (ร่างมาตรา ๓ (เพิ่มมาตรา ๑ (๑๙))

๒.๒ กำหนดให้คำสั่งงดเว้นการกระทำเป็นวิธีเพื่อความปลอดภัยเพื่อกำหนดให้ คำสั่งงดเว้นการกระทำ เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยอีกวิธีการหนึ่ง โดยกำหนดให้ศาลมีอำนาจ มีอำนาจกำหนดคำสั่งงดเว้นการกระทำในกรณีที่พิจารณาแล้วเห็นว่ามี ความจำเป็นในการที่จะคุ้มครอง ผู้อื่นจากการถูกคุกคาม ครอบงำ ช่มชู้ สร้างความเดือดร้อนรำคาญโดยการกระทำของผู้ถูกฟ้อง ศาลอาจสั่ง ห้ามผู้นั้นไม่ให้กระทำใด ๆ ตามที่ระบุไว้ในคำสั่ง ภายในระยะเวลาที่กำหนด (ร่างมาตรา ๔ และ ร่างมาตรา ๕ (เพิ่มมาตรา ๓๙ (๖) และเพิ่มมาตรา ๔๑/๑)

๒.๓ แก้ไขเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับเพศเพื่อเพิ่มความผิดฐานการคุกคามทางเพศ และบทกำหนดโทษในกรณีที่เป็นการกระทำต่อผู้อื่น อันเป็นการคุกคามทางเพศ โดยเป็นการแสดงออก ทางวาจา ทางกริยาท่าทาง และการสัมผัสทางร่างกาย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือทำให้รู้สึกไม่พึงปรารถนา และไม่ต้องการต่อย่ำค่าเสื่อมเสียเกียรติหรือ ถูกรังแก รบกวนถึงกำหนดการกระทำที่เป็นเหตุ ฉุกเฉินซึ่งจะต้องรับโทษที่หนักขึ้น (ร่างมาตรา ๖ (เพิ่มมาตรา ๒๗๙/๑)) และ กำหนดให้กรณีที่เป็นการกระทำ ความผิด โดยเจตนากระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นคุกคามทางเพศ การรังแก ช่มเหง ช่มชู้ คุกคาม หรือ ครอบงำทางเพศ ผ่านช่องทางการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นหวาดกลัว รู้สึก ถูกคุกคาม รู้สึกถูกช่มชู้ เกิดความกังวลใจ เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง ได้รับความอับอาย หรือความเดือดร้อน รำคาญ รวมถึงการกระทำที่เป็นเหตุฉุกเฉิน ซึ่งจะต้องรับโทษที่หนักขึ้น (ร่างมาตรา ๗ (เพิ่มมาตรา ๒๗๙/๒))

๒.๔ แก้ไขเพิ่มเติมความผิดลหุโทษโดยเพิ่มอัตราโทษกรณีความผิดที่กระทำต่อผู้อื่น อันเป็นการรังแก ช่มเหง คุกคามหรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ หรือการกระทำนั้นได้ การกระทำในที่สาธารณะหรือต่อหน้าธารกำนัล (ร่างมาตรา ๘ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๙๗))